herpy

SLANGER

Eastern Pinesnake

Pituophis melanoleucus

Pituophis melanoleucus er en kraftig, dagaktiv og gravende slange fra det sørøstlige USA, hvor den lever i sandete furuskoger og åpent kratt. Den blir 120-210 cm, er lys med mørke flekker og har en spiss snute som er bygget for å grave. Truet hveser den høyt og vibrerer med halen som en klapperslange. Den er hardfør og spiser villig, men den er stor og sterk og en dyktig rømningskunstner.

Familie: Colubridae Tidligere navn: *Coluber melanoleucus; Pityophis melanoleucus*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**120-210 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Savanne og temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**120 × 60 × 45 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Varmeplass	**30-34 °C**
Temperatur, natt	**18-24 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Ikke nødvendig**
Kosthold	**Virveldyr**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**36-48 mnd.**
Kullstørrelse	**3-24 egg**
Kull per år	**1**
Inkubasjon	**64-79 dager** ved 26-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Pituophis melanoleucus er en stor, tung og muskuløs, ugiftig slange. Hodet er lite i forhold til kroppen og har en spiss snute med et forstørret neseskjold, som slangen bruker til å grave i løs jord. Ryggen har kjølede skjell i 27-37 rekker, og dyret har fire små skjold foran på hodet, der de fleste andre nordamerikanske slanger bare har to. Grunnfargen er lys, fra hvit og krem til gråbrun, overlagt av svarte, brune eller rødbrune flekker. Hos formen fra det nordlige området er forkroppen tydelig svart og hvit, og bakkroppen er brunflekket. Hos formen fra Florida og Georgia er fargen grå- til rustbrun med utydelige flekker, og hos formen fra den sørvestlige Gulfkysten er dyret nesten helt svart med rødlig snute. Unger er mer matte og får sine fulle farger etter det første hudskiftet.

Voksne dyr er 120-210 cm lange inkludert hale, og enkelte dyr når over 230 cm. Kjønnene ligner hverandre. Nyklekte unger måler 33-45 cm. Arten er en av de største slangene i det østlige Nord-Amerika.

Artsnavnet er satt sammen av ord for svart og hvit og peker på den kontrastrike tegningen. Tre underarter brukes i litteraturen: *P. m. melanoleucus*, *P. m. mugitus* og *P. m. lodingi*. Nyere genetiske undersøkelser viser at underartene ikke svarer til adskilte slektslinjer, men glir over i hverandre, så inndelingen er under revisjon. Tidligere hørte også de vestlige formene til arten, men de føres nå under *Pituophis catenifer*, og *Pituophis ruthveni* regnes som egen art. Dyr i handelen kan derfor være solgt under mange navn; pasningen er den samme for dem alle.

Dyrene er sterke og krever respekt. Oppdrettede dyr blir som regel rolige ved regelmessig håndtering, men de hveser høyt og kan slå ut, særlig som unger.

Utbredelse og leveområde

Pituophis melanoleucus lever i den sørøstlige delen av USA. Området går fra det sørlige New Jersey og det vestlige Virginia over North og South Carolina, Georgia og Florida til Alabama, Mississippi og det østlige Louisiana, og mot nord til Tennessee og det sørlige Kentucky. Bestanden er splittet opp i flere adskilte delområder, hvorav noen ligger langt fra hovedutbredelsen, for eksempel i det sørlige New Jersey og i fjellene i Virginia og West Virginia. I Georgia og Alabama glir formene over i hverandre.

> **Naturlig utbredelse:** USA.

LEVEOMRÅDE

Pituophis melanoleucus lever på tørre, godt drenerte og sandete jordtyper med lite bunnvegetasjon: furuskoger, sandete blandingsskoger av furu og eik, åpent kratt, gamle jorder og tørre, steinete høydedrag. Mange av leveområdene brenner jevnlig, og det holder dem åpne. Arten finnes fra havnivå og opp i de lavere delene av fjellene.

Slangen er dagaktiv og aktiv fra mars eller april til oktober eller november. Den tilbringer mye tid under jorden, i selvgravde ganger eller i ganger etter gnagere, hvor den finner bytte og skjuler seg for kulde og sterk sommervarme. Den spiser gnagere, jordekorn, muldvarper, fugler og fuglegg og dreper byttet ved å klemme det mot gangens vegg. Vinteren tilbringes i huler, i noen områder i fellesskap, i andre alene. I Florida er vinteren så mild at dyrene ikke går i egentlig vinterdvale. Egg legges i selvgravde hulrom i løs sand eller under steiner og trestammer.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Det finnes forholdsvis lite pasningskunnskap om akkurat *Pituophis melanoleucus*, fordi dyrene i handelen ofte er solgt under andre navn. Den passes som de nærmeste slektningene, *Pituophis catenifer* og *Pituophis ruthveni*, og de tallene som ikke er kjent for arten selv, er lånt fra slekten.

En voksen slange må ha et terrarium på minst 120 × 60 × 45 cm (lengde × bredde × høyde). Gulvarealet er viktigere enn høyden, fordi arten graver og undersøker, men sjelden klatrer. De største dyrene trenger mer plass. Unger kan starte i en liten kasse på omtrent 30 × 20 cm og flyttes opp i takt med veksten. Arten holdes enkeltvis. Slanger av denne slekten spiser sjelden artsfrender, men hanner kan slåss, og problemer kan oppstå uten forvarsel.

Bruk en 5-10 cm dyp, tørr og løs bunn av for eksempel osp-spon som slangen kan grave i. Unngå seder, hvis oljer kan skade slangen, og maiskolber, sand og barkflis, som kan gi tarmfylling eller holde på fuktigheten. Bunnen må være tørr, for vedvarende fuktighet gir skjellråte. Et lag aviser under sponen gjør rengjøringen lett. Sett minst ett tett skjul i hver ende, slik at slangen kan holde seg både varm og skjult. Tettsittende skjul brukes mer enn store. Gi gjerne et par greiner, korkrør eller steiner som slangen kan skyve mot. Fôr på en flat stein, en plate eller i skjulet, ikke på løs bunn.

Terrariet må kunne låses. Arten er svært sterk, skyver til lokk og finner hver sprekk, så alle åpninger må ha lås eller skrulokk.

TEMPERATUR

Om dagen skal terrariet være 24-29 °C med en varm sone på 30-34 °C under varmekilden og en kjølig ende ned mot 24 °C, slik at slangen selv kan velge, særlig etter et måltid. Om natten faller temperaturen 3-8 grader, til 18-24 °C. Konstant høy temperatur i ukevis belaster slangen og setter ned hannenes fruktbarhet, så en daglig svingning og en årstidsrytme er sunt.

Bruk en varmematte under en tredjedel av bunnen, en varmepære eller et keramisk varmeelement, alt styrt av en termostat. Varmematten skal ikke være varmere enn omtrent 32-34 °C på overflaten. Bruk aldri varmesteiner, som kan gi brannskader. Pærer og varmekilder må sitte slik at slangen ikke kan berøre dem.

For lav temperatur kan gi dårlig fordøyelse, oppkast og tap av appetitt. Et plutselig temperaturfall kan gi oppkast. En slange som konstant ligger ved varmen, er for kald. En slange som ligger i vannskålen eller konstant prøver å komme seg ut, er for varm. Mål med et digitalt termometer eller et infrarødt termometer.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 30-50 %. *Pituophis melanoleucus* kommer fra tørre, sandete leveområder, og bunnen må holdes tørr. Gi en tung vannskål med friskt vann som ikke kan velte, og skift vannet jevnlig. Vannskålen må være stor nok til å drikke av, men ikke så stor at den fylles med ekskrementer.

Under hudskifte, som sees på matte skjell og blåaktige øyne, kan slangen og det nærmeste underlaget sprayes lett annenhver dag til huden er av. Et fuktig skjul med lett fuktig sphagnum kan hjelpe, men ta det bort etterpå, slik at bunnen forblir tørr. Sjekk etter hudskiftet at øyeskjold og halespiss har kommet av. Slangen har en tendens til å beholde dem, og rester fjernes forsiktig med en fuktig klut eller i et kort, lunkent bad.

LYS OG UVB

Pituophis melanoleucus er dagaktiv, men soler seg sjelden og trenger ikke UVB-lys for å holde seg sunn. En vanlig dag-natt-rytme på omtrent 12 timers lys og 12 timers mørke styrt av en timer er nok. Plasseres terrariet ved et vindu, kan de korte dagene om høsten få slangen til å slutte å spise, fordi den oppfatter det som at vinteren kommer. Det kan brukes bevisst før avl, men skal dyrene være aktive hele året, må lyset være på minst 12 timer om dagen. Sett alle pærer utenfor slangens rekkevidde.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Pituophis melanoleucus lever av gnagere, og i fangenskap får den frosne og tinte mus og rotter. Kyllinger og vaktler kan gi variasjon. Gi ikke levende gnagere, som kan bite slangen. Byttet må høyst være like bredt som slangens bredeste sted. Gi heller to små byttedyr enn ett stort, for et for stort måltid gir oppkast. Tin byttet sakte, og tilby det med en lang tang, slik at slangen ikke forveksler hånd og føde.

Unger fôres hver 5.-7. dag med 1-2 passe store byttedyr. Voksne dyr får en liten voksen rotte hver 5.-7. dag og høyst to i uken. Skift til rotter så snart byttet er stort nok, slik at slangen ikke som voksen skal ha 5-10 mus i uken. Hunner som har lagt egg eller skal i vinterdvale, kan trenge litt mer.

Dyrene blir lett for tykke. Overvekt gir eggbinding og forkorter livet. Slangen må være rund og fast uten synlig ryggrad, og veksten må ikke presses fram med store måltider. Det er normalt at slangen tar en pause fra mat i 3-5 uker uten synlig grunn; er den ellers sunn, kan pausen vente ut. Vitamintilskudd er unødvendig hvis byttedyrene er sunne og velnærte, og brukes de, skal det være lett og høyst ved hver tredje eller fjerde fôring.

Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

ATFERD OG HÅNDTERING

Pituophis melanoleucus har et dramatisk forsvar. Truet hveser den svært høyt, forsterket av en bruskflik foran luftrøret, vibrerer med halen, flater hodet ut og slår ut i en feiende bevegelse. Det ligner en klapperslange, men dyret er ikke giftig. Viltfangede dyr er ofte aggressive, mens oppdrettede dyr som regel faller til ro ved regelmessig, kort håndtering. Unger er mest nervøse og kan nappe.

Ta tak nedenfra, og støtt hele kroppen, slik at slangen ikke henger. Håndter ikke et dyr under hudskifte, rett etter et måltid eller når det er sykt, og la nye dyr falle til før de håndteres. Dyret er sterkt og beveger seg raskt, så hold alltid øye med lås og lokk.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Kjønnene ligner hverandre utenpå, og kjønnsbestemmelse krever en sonde eller erfaring og overlates til en erfaren holder eller en veterinær. Slangene blir kjønnsmodne etter 3-4 år. Dyrene må være kraftige og sunne før de settes i avl, og veksten må ikke presses fram for å nå avlsstørrelsen raskere.

PARRING

Arten parer seg i naturen om våren, typisk april-mai, og hannene kjemper om hunnene. I fangenskap følger avl normalt etter en kjølig periode om vinteren. Fôringen stoppes til tarmen er tom, og lys og varme senkes gradvis; det gis bare friskt vann. Temperatur og varighet er ikke dokumentert for akkurat arten, men som for *Pituophis catenifer* passer omtrent 13 °C i noen måneder. Om våren heves varme og lys over noen dager, og dyrene fôres rikelig.

Etter hunnens første hudskifte etter hvilen settes hannen inn til hunnen, helst i hennes terrarium. Kurtiseringen kan være voldsom, så plass er en fordel. Hannen holder fast i hunnens nakke, og paringen kan vare fra en halv til over en time. Er paringen sikret, flyttes dyrene tilbake hver til sitt.

EGGLEGGING OG KULL

I naturen legges eggene i juni-august. Kullet er normalt 3-24 egg, i gjennomsnitt omtrent 8. Eggene er hvite, lærartede og store, opptil omtrent 66 mm lange, og de klistrer sammen. Hunnen legger normalt ett kull i året. Gi hunnen en eggleggingskasse med fuktig sphagnum eller vermikulitt, og fôr henne rikelig etterpå.

INKUBASJON

Eggene flyttes til en boks med fuktig vermikulitt, der vann og vermikulitt er i like deler etter vekt, og inkuberes som en klump. Skal de skilles, skjæres de forsiktig fra hverandre. Temperaturen skal være 26-28 °C. Eggene klekkes etter 64-79 dager. Er eggene sammenfalne, er det for tørt, men for mye fuktighet kan ikke rettes. La ungene komme ut av seg selv, og skjær ikke opp eggene for tidlig.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er 33-45 cm lange ved klekkingen og hveser og slår ofte fra første dag. De skifter hud innen en uke, og deretter kan de få sitt første måltid. Rotter som første måltid gir færre problemer med kresne unger senere enn mus; de fleste tar tinte byttedyr uten videre. Hold dem enkeltvis i små, ventilerte kasser med skjul, tørr bunn og vann. Fôr hver 5.-7. dag med hele, passe store byttedyr. Ungene vokser raskt de tre første årene.

Helse og vanlige feil

Pituophis melanoleucus er hardfør, og de fleste problemene skyldes feil temperatur, fuktighet eller fôring. De typiske feilene er:

- For lav temperatur, som gir dårlig fordøyelse, oppkast og tap av appetitt.
- Fuktig bunn og dårlig ventilasjon, som gir skjellråte og hudinfeksjoner.
- Overfôring, som gir fedme, eggbinding og kortere liv, og for store måltider, som gir oppkast.
- Hudrester, særlig øyeskjold og halespiss, som må fjernes forsiktig etter hudskifte.
- Midd og flått. Midd sees som små svarte prikker på dyret og i vannskålen og kan gi blodmangel. Behandle med midler fra veterinæren, og rengjør terrariet grundig. Flått fjernes forsiktig med hodet.
- Tarmfylling fra svelget bunn hvis dyret fôres på løs bunn.

Tegn på sykdom er sløvhet, oppkast, manglende eller endret avføring, tung eller åpen pust, rynket hud og slim fra nese eller munn. Nye dyr settes i karantene i minst 60 dager. Søk veterinær med erfaring med krypdyr hvis slangen ikke spiser på flere uker og samtidig virker syk.

Les mer: Karantene og hygiene

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.